

MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR SOMOGY MEGYEI LEVÉLTÁRA

☒7404 Kaposvár, Bartók Béla utca 8-10. Pf.:16 ☎ 82/528-200, igazgató: 82/528-201, kutatószolgálat: 528-202,
ügyfélszolgálat: 82/528-205, gyűjtőterület: 82/528-203, 82/528-206
E-mail: sml@mnl.gov.hu

Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága részére

Gyulai Pál utca 13.

Budapest

1 0 8 5

Tárgy: Pályázati beszámoló

Iktatószám: 18/8-2/ 2016.

Hivatkozási szám: 204108/01287

Ügyintéző: Balogh Eszter

Melléklet: Szakmai beszámoló
fotódokumentációval, a rendezvény meghívójával,
a rendezvényen készült jelenléti ívvel

Kaposvár, 2016. május 12.

Tisztelt Igazgatóság!

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával 2016. március 17-én *A kisiparosoktól Rijeka történetéig. Előadások dr. Bősze Sándor levéltár-igazgató kutatási témáiból* címmel került megrendezésre a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának XXXVII. levéltári napja. A konferencia keretén belül tíz előadó emlékezett Bősze Sándor személyére, szakmai tevékenységére. A levéltári napot dr. Fülöp Tamás, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgató-helyettese nyitotta meg. A rendezvény levezető elnöki tisztét dr. Kaposi Zoltán, az MTA doktora, a PTE Közgazdasági Karának habitált egyetemi docense látta el. A rendezvényen a következő előadások hangzottak el:

Csóti Csaba előadásában (*A kisiparosoktól a Rijekai kikötőig – dr. Bősze Sándor kutatói pályája*) Bősze Sándor kutatói pályáját tekintette át. Bősze Sándor főiskolás éveiben a Somogy megyei kisiparosok tevékenységével kapcsolatosan végzett kutatásokat. Az előadásában elhangzott, hogy Bősze Sándort alapvetően egyesületi történészként tartják számon. Bősze Sándor kutatói érdeklődése az 1848-49-es forradalom és szabadságharc eseményeire kiterjedt, az ún. „*Jellai-napló*” elemzésével az ellenfél szemszögéből mutatta be az események alakulását. Bősze Sándor munkásságának kiemelten fontos részét képezik a Rijekai Levéltárban folytatott, illetve Rijeka történetével kapcsolatos kutatások. Az előadó ismerteti e kutatások főbb irányvonalait, kiemelte a Magyar Királyi Tengerészeti Hatóság iratainak horvát és magyar nyelven történő repertóriumszerű kiadásának jelentőségét.

Dr. Vonyó József „emlékezésében” (*Bősze Sándor közéleti tevékenysége a történettudományban 1985–2014*) Bősze Sándor történettudomány területén folytatott közéleti tevékenységét járta körbe. Az előadó Bősze Sándornak a Magyar Történelmi Társulatban (MTT), a MTA Pécsi Akadémiai Bizottsága Város- és Helytörténeti Munkabizottságában, illetve a Mogersdorf Nemzetközi Kultúrtörténeti Szimpózium keretében végzett tevékenységét vizsgálta. Bősze Sándor több, a Dél-dunántúli történészek számára rendezett nyári tábor/konferencia főszervezője, programjuk összeállítója volt. Emellett a Dél-dunántúli történészek III. regionális konferenciájának (Kaposvár, 1989. május 27–28.) szervezése is a nevéhez fűződik. Az előadó méltatta Bősze Sándor város- és helytörténészként folytatott tevékenységét, valamint közéleti tevékenységének kiemelkedő eredményeként tartja számon Somogy megye bekapcsolását a „Mogersdorf Nemzetközi Kultúrtörténeti Szimpózium” nevű konferencia tevékenységébe.

Prof. Goran Crnković rijekai levéltár-igazgató horvátul köszöntötte a levéltári napot. Előadásának (*Bősze Sándor és a Rijekai Állami Levéltár*) magyar szövegét Polgár Tamás olvasta fel. Az előadás középpontjában a rijekai és a somogyi levéltár közötti szakmai kapcsolat, baráti viszony bemutatása állt. A kapcsolat Nemzeti Kulturális Alap 2000-ben meghirdetett pályázata kapcsán kezdődött, amely a külföldön található magyar nyelvű iratok rendezésének támogatását célozta. Az együttműködés motorja, kezdeményezője Bősze Sándor volt. Az előadásban bemutatásra kerültek a közös munka jellemzői (változó célok, előre megtervezett munka stb.), eredményei. A Rijekában végzett rendezési munkálatok felügyeletét, illetve a szponzori támogatás megszerzését Bősze Sándor végezte. Kaposváron Bősze Sándor horvát nyelvtanfolyamot szervezett, ahol a legszorgalmasabb diák volt, minden alkalmat megragadott, hogy horvátul beszélhessen. Az előadó beszélt a fiumei kormányzó iratanyagának rendezéséről. Polgár Tamás megjegyzése szerint e munka befejezéséhez további egy alkalom szükséges.

A személyes tárgyú visszaemlékezések után Polgár Tamás előadásával (*Élet a somogyi szőlőhegyeken a XVIII–XIX. században*) megkezdődtek a történeti tárgyú előadások. A somogyi szőlő- és borkultúrával kapcsolatos kutatói adatgyűjtés 2002-ben vette kezdetét, amelynek fő produktuma a 2011-ben megjelent kötet lett. A 2002 és 2011 közötti időszakban, szisztematikus munkával minden szőlőhegyre vonatkozó dokumentum feltárára került. Az előadó több ízben megemlékezett a kötet szerkesztőjéről Égető Melindáról. Polgár Tamás röviden szólt a kötet tartalmáról (21 szőlőhegyi hegytörvényt, 26 szőlőtelepítési kontraktust tartalmaz). Az előadó több szőlőhegyi hegytörvényt, illetve szőlőtelepítési kontraktust ismertetett, szólt a szőlőhegyeken való állattenyésztés tilalmáról, a gyümölcstermelési köteleességről is. Az előadás a kaposvári Rippl-Rónai Megyei Hatáskörű Városi Múzeummal közös kiállítás megszervezésének reményével zárult.

Dr. Tilcsik György előadását (*Egyletek, egyesületek Szombathelyen a reformkorban*) a reformkori Szombathely köz- és magánjogi környezetének bemutatásával kezdte. Az előadó kitért Szombathely népességének 1787–1850 közötti alakulására, vizsgálta a lakosság 1793–1850 közötti vallási megoszlását. Tilcsik György Szombathely 19. század eleji társadalmi viszonyainak elemzését követően néhány általános megállapítás tesz Magyarország reformkori egyesületeivel kapcsolatban. A szombathelyi egyesületek bemutatását a forrásadottságok vizsgálatával kezdte, majd a terminológia kérdéskörével foglalkozott. Szombathelyen 1848 előtt tíz egyesület működött, melyek közül 2 filantróp, 2 kulturális, 1 sport, 2 Szombathelyen is működő megyei, illetve 3 zsidó egyesületet volt. Az előadó ismertette az említett egyesületekről rendelkezésre álló adatokat (kialakulásuk előzményei, céljuk, taglétszámuk alakulása, eredményeik stb.). Az előadás végén egy Bösze Sándortól származó idézet is elhangzott.

Dr. Halász Imre előadásában (*A Vas megyei egyesületek a neoabszolutizmus korában*) vizsgálta a neoabszolutizmus kori egyesületek működésének jogi szabályozását, valamint az egyesületi kutatás problematikáját is érintette. Az előadó az intézményhálózat, illetve az egyesületek társadalmi és egyéb vetületeinek felvázolásával kapcsolatban kiemelte a levéltári források nélkülözhetetlen szerepét. Mindezek után került sor a Vas megyében működő egyesületek bemutatására. A neoabszolutizmus időszakában Szombathely, Körmend, Kőszeg, Kis Cell, Pinkafő, Rohonc, Sárvár, Vasvár településeken működtek egyesületek. Halász Imre referátumában a gazdasági kérdések hangsúlyosan szerepeltek. Az előadás az egyesületek finanszírozásának vizsgálatával zárult, amelyet két modellen keresztül mutatott be.

Dr. Gözsy Zoltán előadása (*Molnár István, a Somogy Megyei Levéltár Igazgatója*) Molnár István levéltár-igazgató pályafutását mutatta be. Molnár István 1913 és 1949 között állt a somogyi levéltár élén. Az előadásból megtudhattuk, hogy Kanyar József későbbi visszaemlékezéseiben negatívan értékelte Molnár István levéltárosi tevékenységét. Az előadó vizsgálta ennek okait. Molnár István az 1940-es évekig tevékenyen vett részt a levéltár életében, infrastrukturális fejlesztésében, majd az 1940-es évektől kevésbé volt aktív. Az előadó vizsgálta Molnár István habitusát, felvázolta szakmai pályafutását. Az előadó Molnár István legnagyobb érdemének a somogyi levéltár első emeletének bebútorozását tekintette.

Dr. Gyenesei József előadását (*Inas, segéd, mester. Fejezetek egy kisiparos szakmai életútjából családi példák alapján*) családtörténeti áttekintéssel kezdte. Az előadó a két világháború közötti iparos, kereskedői réteg életébe nyújtott betekintést. Előadásának forrásbázisát nagyapja *Gyökerek* címmel megírt visszaemlékezése jelentette. Gyenesei József először a dédapjának életútját mutatta be. A visszaemlékezés második része az előadó nagyapjának szakmai előmenetelét, életének jelentős mozzanatait járta körbe.

Lengvári István előadásának (*Történelmi emlékezet és levéltári közművelődés a PTE és jogelődjeinek évfordulói kapcsán*) központjában a Pécsi Tudományegyetem 2012–2013-as jubileumi évének tanulságai álltak. Az előadó kiemelte a jubileumi év kulturális, tudományos eredményeit: konferenciák szervezése, kiadványok megjelentetése stb. Az előadó – az egyetem 1367-es megalapítása kapcsán – utalt az évforduló 2017-es évben aktuális megünneplésére, valamint beszélt a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Levéltára által tervezett – főként a középiskolás fiatalokat megcélzó programokról.

Dr. Szántó László előadása (*A Somogyi összegzés kaposvári vitája – 1956. október 19.*) Márkus István *Somogyi összegzés* című agrárszociográfiai tanulmányának kaposvári vitájáról szólt. Az előadó beszélt a vita előzményeiről, Somogy mezőgazdaságának, illetve a megye termelészövetkezeteinek helyzetéről. Szántó László érintette a termelészövetkezeti szervezés két jelentős hullámát (1949/1950 és 1956 között), az alkalmazott módszereket, a szervezés következményeit, utalt Nagy Imre 1953-as korrekciós kísérletére. Az előadó ezt követően összefoglalta Márkus István tanulmányának legfontosabb gondolatait, szólt a DISZ Zrínyi Miklós Körének megalapításáról. Az előadás Kunszabó Ferencről származó idézettel zárult.

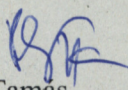
A levezető elnök, dr. Kaposi Zoltán az előadásokat elhangzásuk után kommentálta. Az értékelések során a hallgatóság számos újabb értékes adalékot kapott. A rendezvény színvonalát jelzi, hogy két magyarországi megyei taglevéltár, két felsőoktatási intézmény és egy horvátországi levéltár is delegált előadót. A szünetben folytatott szakmai diskurzus során a munkakapcsolatok épültek. A korábbiakhoz hasonlóan a rendezvényre meghívót kapott minden helyi médium (nyomtatott, elektronikus sajtó, rádiók és televíziók) is. A Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának honlapján előzetes információkat adtunk a rendezvényről, utólag pedig a rendezvényen készített fényképeket, illetve a beszámolót helyeztük el honlapunkon. A levéltári napon több mint hetvenen vettek részt. A program a Kaposvári Tenisz Clubban megtartott közös ebéddel zárult.

A rendezvényről további információk a következő internetes oldalakon, illetve a Somogyi Hírlap március 18-i számában találhatóak:

- <http://kaposvarmost.hu/hirek/kaposvari-hirek/2016/03/17/leveltar-a-kisiparosoktol-a-rijekai-kikotoig.html>
- http://kapos.hu/hirek/kultura/2016-03-17/bosze_sandorra_emlekeztek.html
- http://kapos.hu/videok/geniusz_kulturalis_magazin/2016-03-24/geniusz_kulturalis_magazin_2016_marcius_23.html
- <http://www.somogytv.hu/videok/miert/113656/>
- Somogyi Hírlap, 2016. március 18.

Kérem a pályázati beszámoló elfogadását!

Tisztelettel,

Polgár Tamás
levéltár-igazgató

Pillanatképek a 2016. évi Somogyi Levéltári Nap előadóiról és a közönségről

Polgár Tamás, mint házigazda köszönti a résztvevőket

Dr. Kaposi Zoltán, mint levezető elnök üdvözli a hallgatóságot

Dr. Fülöp Tamás, főigazgató-helyettes köszönti a vendégeket

A 2016. évi Somogyi Levéltári Nap hallgatósága

Csóti Csaba

Dr. Vonyó József

Goran Crnković

Polgár Tamás

Dr. Tilcsik György

Dr. Halász Imre

Gözsy Zoltán

Dr. Gyenesei József

Lengvári István

Dr. Szántó László

Az MNL Somogy Megyei Levéltára
Tisztelettel Meghívja Önt,
2016. március 17-én 9³⁰ órától tartandó
XXXVII. Levéltári napjára,
mely dr. Bősze Sándor levéltár-igazgató emlékkonferenciája

A Kisiparosoktól Rijeka történetéig

címmel

Előadások dr. Bősze Sándor
levéltár-igazgató kutatási témáiból

A rendezvényen kép és hangfelvétel készülhet

nka
Nemzeti
Kulturális Alap

archívum
Magyar Nemzeti Levéltár

Helyszín:

MNL Somogy Megyei Levéltára,
Kaposvár Bartók Béla utca 8-10. Kiállító terem

Köszöntő:

9³⁰ dr. Fülöp Tamás, főigazgató-helyettes

Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest

Előadások:

9⁴⁵ Csóti Csaba, főlevéltáros

MNL Somogy Megyei Levéltára, Kaposvár

A kisiparosoktól a Rijekai kikötőig – dr. Bősze Sándor kutatói pályája

10⁰⁰ dr. Vonyó József, egyetemi adjunktus

PTE BTK Modernkor Történeti Tanszék, Pécs

Bősze Sándor és a Magyar Történelmi Társulat

10¹⁵ Prof. Goran Crnković, levéltár-igazgató,

Zorica Manojlović levéltáros

Rijekai Állami Levéltár, Rijeka

Bősze Sándor és a Rijekai Levéltár

10³⁰ Polgár Tamás, levéltár-igazgató

MNL Somogy Megyei Levéltára, Kaposvár

Élet a somogyi szőlőhegyeken a XVIII-XIX. században

10⁴⁵ Dr. Tilcsik György, levéltár-igazgató

MNL Vas Megyei Levéltára, Szombathely

Egyletek, egyesületek Szombathelyen a reformkorban

11⁰⁰ 11²⁵ Szünet

11²⁵ dr. Halász Imre, főiskolai tanár

Budapesti Gazdasági Főiskola Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg,
Zalaegerszeg

A Vas megyei egyesületek a neoabszolútizmus korában

11⁴⁰ Gózszy Zoltán, PHD egyetemi adjunktus

PTE BTK Újkortörténeti Tanszék, Pécs

Molnár István a Somogy Megyei Levéltár Igazgatója

11⁵⁵ Dr. Gyenesei József, levéltár-igazgató

MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára, Kecskemét

Inas, segéd, mester Fejezetek egy kisiparos szakmai életútjából családi példák alapján

12¹⁰ Lengvári István, levéltár-igazgató

Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Levéltár, Pécs

Történelmi emlékezet és levéltári közművelődés a PTE és jogelődjeinek
évfordulói kapcsán

12²⁵ dr. Szántó László, nyugalmazott igazgató-helyettes

MNL Somogy Megyei Levéltára, Kaposvár

A Somogyi összegezés kaposvári vitája - 1956. október 19.

Kérdések, elnöki összefoglaló

A Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának levéltári
napja

2016. március 17.

Ssz.	Név	Intézmény	Aláírás
1.	PRAIT ZOLTÁN	MNL SML	Prait Zoltán
2.	Horváth Katalin	TGY. MUK.	Horváth Katalin
3.	Böszé Sándor		Böszé Sándor
4.	BÖSZÉ TAMÁS		Böszé Tamás
5.	Horváth Péter	Rippl-Rónai Múzeum	Horváth Péter
6.	HORVÁTH SZILVIA	Rippl-Rónai Múzeum	Horváth Szilvia
7.	POLOTAR ZOLTÁN	Rippl-Rónai Múzeum	Pólotár Zoltán
8.	DR Király István Szabolcs PhD.	ny. megyei mlz. ig.	Király István
9.	PUSKÁS PAULIK ÁGNES	MNL OL	Puskás Ágnes
10.	FARKAS ANDREA	MNL OL	Farkas Andrea
11.	Kali Csaba	MNL ZML	Kali Csaba
12.	PAKSY ZOLTÁN	MNL ZML	Paksy Zoltán
13.	Bekó Tamás	MNL ZML	Bekó Tamás
14.	KÓTA PÉTER	MNL VaML	Kóta Péter
15.	Baller Károly	-	Baller Károly
16.	BERZY PÉTER	-	Berzy Péter
17.	Gábor János	Somogyi M. Levéltár	Gábor János
18.	Vörösmarty János	Somogyi M. Levéltár	Vörösmarty János
19.	Kesztyűs Csilla	MNL SML	Kesztyűs Csilla
20.	Bartók László	ny. főkezelő	Bartók László
21.	Kovács Gábor	-	Kovács Gábor
22.	KOVÁCS-SZAMOSI RITA	-	Kovács-Szamosi Rita
23.	BOSZ ÁRILLA	MNL BaML	Bosz Árilla
24.	Kolt László	MNL BaML	Kolt László
25.	VAGY IMRE GÁBOR	MNL BaML	Vagy Imre Gábor
26.	VÖZS KUBA	MNL BaML	Vözs Kuba

Ssz.	Név	Intézmény	Aláírás
27.	Dr. Kaugas István	Budapest Főv. ker. k.	[Signature]
28.	OSZKAI GYÖRGY	—	[Signature]
29.	Ferrai Márta	—	[Signature]
30.	VAMOSI LÁSZONÉ	—	[Signature]
31.	BERTHA GYULA	—	[Signature]
32.	PUSKÁS BÉLA	—	[Signature]
33.	LENÁVAI ISTVÁN	PTE Egyszerűvellet	[Signature]
34.	Haldsz Imre	BGE. GKZ. Zalaegerszeg	[Signature]
35.	Csöri Csaba	MNL SML	[Signature]
36.	Gyenesi József	MNL BKML	[Signature]
37.	GÖZSY ZOLTÁN	PTE BTK RT	[Signature]
38.	Gárdonyi Máté	Veszprémi Művel. Főisk.	[Signature]
39.	HETENYI TIBORNÉ	BTL	[Signature]
40.	Fülöp Tamás	MNL	[Signature]
41.	Polgár Tamás	MNL SML	[Signature]
42.	ZORICA HANOVKOVIĆ	DREAVNI ARMI U RIJEDI	[Signature]
43.	GORAN CRNKOVIĆ	DREAVNI ARMI U RIJEDI	[Signature]
44.	KAPCSI ZOLTÁN	PTE KTK	[Signature]
45.	ORDJMCSTIBON	MNL BAML	[Signature]
46.	Vonyó József	NYFI - PTE BTK	[Signature]
47.	KISS NORBERT PÉTER	MNL SML	[Signature]
48.	BALOGH FERENC	MNL SML	[Signature]
49.	SÁTI TAMÁS	MNL SML	[Signature]
50.	ILLES MONIKA	MNL SML	[Signature]
51.	Hóth János		[Signature]
52.	MOHÁCSI ZSOLT	MNL SML	[Signature]
53.	NAGY ZSOLT	MNL SML	[Signature]
54.	MOLNÁR FERENC	MNL SML	[Signature]
55.	GULYÁS NAGY ANIKÓ	MNL SML	[Signature]
56.	BOK BÉLA	MNL SML	[Signature]
57.	KORMÓCZI BÉLA	MNL SML	[Signature]

